

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку України)

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. 253-93-94, факс 226-31-81
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____
На № _____ від _____

Народному депутатові України
Козаченку Л. П.

Шановний Леоніде Петровичу!

Мінекономрозвитку розглянуло Ваш лист від 21.10.2016 № 105-10/145, у якому порушується питання стосовно відповідності пропозицій Мінагрополітики про встановлення допустимої частки використання імпорتنих коньячних спиртів при виробництві ординарних коньяків України нормам угод СОТ, і надає інформаційну довідку, підготовлену на підставі аналізу вимог угод СОТ, що можуть стосуватися порушеного питання.

Водночас інформуємо, що у разі надходження від Мінагрополітики відповідних проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо встановлення допустимої частки використання імпорتنих коньячних спиртів при виробництві ординарних коньяків України (разом з необхідними матеріалами щодо обґрунтування мети їх розроблення та очікуваних наслідків прийняття, а також фінансово-економічними розрахунками) Мінекономрозвитку в установленому порядку візьме участь у їх опрацюванні, забезпечивши у тому числі проведення експертизи на відповідність угодам СОТ та зобов'язанням України як члена СОТ.

Додаток: на 5 арк. в одному прим.

З повагою

Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр

Степан КУБІВ

ДОВІДКА
щодо відповідності угодам СОТ встановлення у законодавстві України вимоги
стосовно використання певної частки вітчизняної сировини у виробництві
готової продукції

Відповідно до пункту 1 статті III Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року (далі – ГАТТ-1994) члени СОТ визнають, зокрема, що правила внутрішнього кількісного регулювання, які встановлюють вимоги щодо змішування, переробки чи використання товарів у певних кількостях чи пропорціях, не повинні застосовуватися до імпортованих чи вітчизняних товарів таким чином, щоб створювати захист для вітчизняного виробництва.

Згідно з пунктом 5 статті III ГАТТ-1994 член СОТ не повинен встановлювати чи застосовувати будь-які правила внутрішнього кількісного регулювання щодо змішування, переробки чи використання товарів у певних кількостях чи пропорціях, які вимагають, прямо чи опосередковано, що будь-яка певна кількість або частка будь-якого товару, який є предметом регулювання, повинна постачатися із вітчизняних джерел.

Із змісту цих положень можна дійти висновку, що встановлення вимоги щодо використання певної частки вітчизняної сировини у виробництві готової продукції не узгоджується із нормами пунктів 1 і 5 статті III ГАТТ-1994, проте такий висновок не враховує специфіку товару, про який йдеться – “коньяк України”.

“Коньяк” є географічним зазначенням для алкогольних напоїв, на яке поширюються норми статей 22 і 23 Угоди СОТ про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі – Угода ТРІПС), що передбачають захист таких зазначень. Згідно із пунктом 1 статті 22 ТРІПС географічними зазначеннями є зазначення, які ідентифікують товар як такий, що походить з території члена СОТ, або регіону чи місцевості на його території, у разі коли певна якість, репутація або інша характеристика товару значною мірою пов’язані з його географічним походженням. Іншими словами, для виготовлення товарів, зокрема й алкогольних напоїв, які є географічними зазначеннями, використовується сировина походженням винятково із певної країни, регіону або місцевості і це не вважається порушенням норм статті III ГАТТ-1994.

У пункті 1 статті 23 ТРІПС, зокрема, зазначається, що член СОТ повинен забезпечити для заінтересованих сторін законні засоби, що перешкоджають

використанню географічних зазначень, які ідентифікують спиртні напої, для спиртних напоїв, що не походять з місця, визначеного цим географічним зазначенням.

“Коньяк” є географічним зазначенням для алкогольних напоїв, яке користується захистом на території Європейського Союзу. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), Україна зобов’язалась охороняти зазначення “коньяк” (“Cognac”). На підставі Угоди про асоціацію 01.01.2016 це зазначення було внесено до Державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів. Згідно із статтею 208 Угоди про асоціацію протягом 10-річного перехідного періоду з дати набрання чинності цією Угодою (до 01.01.2026) Україна може використовувати зазначення “коньяк” для позначення та презентації подібних продуктів, що походять з України (*“originating in Ukraine”*).

Відповідно до статті 2(2) Протоколу 1 щодо визначення поняття “походження товарів” і методів адміністративного співробітництва до Угоди про асоціацію для цілей імплементації цієї Угоди товари вважаються такими, що походять з України (*“originating in Ukraine”*), якщо вони або цілком вироблені в Україні, або піддані достатній переробці в Україні відповідно до статті 6 цього Протоколу. У згаданій статті 6 зазначається, що товари вважаються достатньо обробленими або переробленими, якщо виконуються умови, наведені у додатку II до цього Протоколу. Згідно із додатком II для товарної позиції 2208, до якої належить і “коньяк”, товар вважається достатньо обробленим або переробленим в країні, якщо його вироблено з матеріалів будь-якої товарної позиції (походженням із третіх країн), за винятком товарних позицій 2207 або 2208, і у якому весь виноград або матеріали, отримані з нього, є повністю виробленими у цій країні або, якщо усі інші матеріали вже мають походження з цієї країни. При цьому можливе використання араку до 5% за об’ємом.

Із змісту зазначених норм Угоди про асоціацію можна дійти висновку, що виробництво в Україні товару “коньяк України”, який не походить з України, не узгоджується із зобов’язаннями за цією Угодою.

У цьому контексті, а також зважаючи, що сама назва алкогольного напою – “коньяк України” – повинна б логічно передбачати наявність місцевої (української)

сировинної складової у цьому товарі, вбачається за доцільне звернути увагу на норми законодавства окремих членів СОТ, які виробляють подібні товари і використовували та/або продовжують використовувати найменування “коньяк”.

Законом Республіки Вірменія “Про алкогольні напої на основі виноградної сировини”¹ передбачено три види міцних алкогольних напоїв на основі виноградної сировини: “вірменський коньяк (вірменський бренді)”, “бренді” та “виноградна водка”. Відповідно до статті 28 згаданого Закону в купажі “вірменського коньяку” допускається використання лише вірменського коньячного спирту, вірменського коньяку, вірменської коньячної спиртової води, вірменської коньячної духмяної води, питної води або води, підданої обробці, колеру і цукрового сиропу. При цьому згідно із статтею 30 цього Закону спирти, спирт-сирець, спиртові води і духмяні води для бренді походженням з інших країн можуть використовуватися у виробництві “бренді” за умови, що їхня кількість у готовій продукції з урахуванням абсолютного спирту не повинна перевищувати 40 %. З 2007 року у Вірменії діє затверджений Урядом Технічний регламент на коньяк вірменського виробництва і коньячні спирти², яким, зокрема, передбачено, що вірменський коньяк виробляється винятково із вірменського коньячного спирту.

Аналогічні норми містяться і у законодавстві Республіки Молдова. Згідно із статтею 21 Закону Республіки Молдова “Про виноград і вино”³ умови і обов’язкові параметри виробництва і якості продукції на основі вина, до якої належить і дивін та дистилят для дивіна, встановлюються цим законом і технічними регламентами, а технологічні документи (загальні правила, галузеві і товарні технологічні інструкції, технічні приписи) є факультативними. При цьому відповідно до Технічного регламенту “Визначення, опис, презентація і маркування алкогольних напоїв”⁴, затвердженого Урядом Молдови, дистилят для дивіна є дистилятом, отриманим перегонкою виноматеріалу, виготовленого виключно з винограду дозволених сортів, що вирощуються у виноградно-виноробному ареалі Республіки Молдова. Згідно із цим регламентом дивін виготовляється виключно із дистилятів для дивіна, витриманих у контакті з деревиною дубу не менше 3 років. Таким чином, законодавством Молдови передбачено, що дивіни, які є аналогом міцних алкогольних

¹ <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=3348&lang=rus#5>

² <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=99556>

³ http://lex.justice.md/document_rus.php?id=E239E839:6F920DC8

⁴ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=343396&lang=2>

напоїв “коньяки України” і реалізуються в окремих країнах під назвою “коньяк”, можуть виготовлятися винятково із “коньячних спиртів” молдовського походження.

Згадані норми законодавства Молдови та Вірменії, які встановлюють правила внутрішнього кількісного регулювання, не оскаржувалися до Органу СОТ з вирішення спорів. Примітно, що Молдова, поряд із Грузією, є основними постачальниками коньячного спирту в Україну (код 2208208900 згідно з УКТ ЗЕД). У січні-серпні 2016 року на ці країни припадало 75,7 % від загальної кількості імпорту цього товару в Україну: Грузія – 43,5 %, Молдова – 32,2 %. Решта імпорту припадає на членів ЄС: Кіпр – 14,6 % і Словаччина – 8,4 %.

Слід зазначити, що відповідно до положень пункту 2.3.3 Основних правил виробництва і зберігання коньяків України (КД У 00011050-15.91.10:2008) “виготовлення коньячних спиртів для марочних коньяків України та їх витримка у дубових бочках повинні здійснюватися за місцем виробництва готової продукції”, а “виробляти марочні коньяки України дозволяється тільки тим підприємствам, які мають стабільну сировинну базу і відповідні потужності для виробництва виноматеріалів коньячних, спиртів коньячних і коньяків України та відповідну ліцензію”. Таким чином, із змісту цих положень можна дійти висновку, що вже на сьогодні передбачено виробництво марочних коньяків України винятково із 100-відсоткової вітчизняної сировини. Ці норми законодавства України не було оскаржено до Органу СОТ з вирішення спорів.

Стосовно рішень Мінагрополітики про внесення змін до КД У 00011050-15.91.10:2008 “Основні правила виробництва і зберігання коньяків України” та ТІ У 00011050-15.91.10-4:2008 “Технологічна інструкція на виробництво та розлив коньяків України”, слід зазначити, що загальні вимоги до коньяків України і умов їх виробництва встановлено статтею 5 Закону України “Про виноград та виноградне вино”. Відповідно до частини першої згаданої статті цей напій виготовляється згідно з правилами виробництва коньяків України, відповідними стандартами і технологічними інструкціями, що затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики. Крім цього, відповідно до національного стандарту України ДСТУ 4700:2006 “Коньяки України. Технічні умови” коньяки України виготовляють згідно з вимогами цього стандарту, з

дотриманням санітарних норм та правил виробництва коньяків України за технологічними інструкціями, затвердженими у встановленому порядку.

У рамках СОТ питання застосування стандартів регулюється Угодою про технічні бар'єри у торгівлі, у додатку 1 до якої наведено визначення терміну "стандарт". На відміну від технічного регламенту, дотримання вимог якого є обов'язковим, стандарт – це документ, який визначає призначені для загального і багаторазового використання правила, інструкції або характеристики для товарів чи пов'язаних процесів або способів виробництва, дотримання яких є необов'язковим.

Згідно з частиною другою статті 23 Закону України "Про стандартизацію" національні стандарти застосовуються на добровільній основі, крім випадків, якщо обов'язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами. Пунктом 3 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" цього Закону передбачено можливість застосування стандартів та технічних умов, прийнятих центральними органами виконавчої влади до набрання чинності цим Законом, до їх заміни на технічні регламенти, національні стандарти чи скасування в Україні, але не більш як 15 років з дня набрання чинності цим Законом. У цьому ж пункті зазначається, що галузеві нормативні документи застосовуються на добровільній основі, крім випадків, якщо обов'язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами. Крім того, передбачено, що протягом 15 років з дня набрання чинності цим Законом центральні органи виконавчої влади мають право у відповідних сферах діяльності та в межах своїх повноважень перевіряти, переглядати та скасовувати галузеві нормативні документи; видавати і розповсюджувати галузеві нормативні документи тощо.

Норми цього Закону України не оскаржувалися до Органу СОТ з вирішення спорів.

Підсумовуючи, слід зазначити, що у рамках СОТ рішення щодо відповідності/невідповідності заходів члена СОТ нормам угод цієї міжнародної організації ухвалюється Органом з вирішення спорів у кожній конкретній справі за результатами її розгляду Групою експертів та Апеляційним органом (у разі подання апеляції) за зверненням (скаргою) члена СОТ.